

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

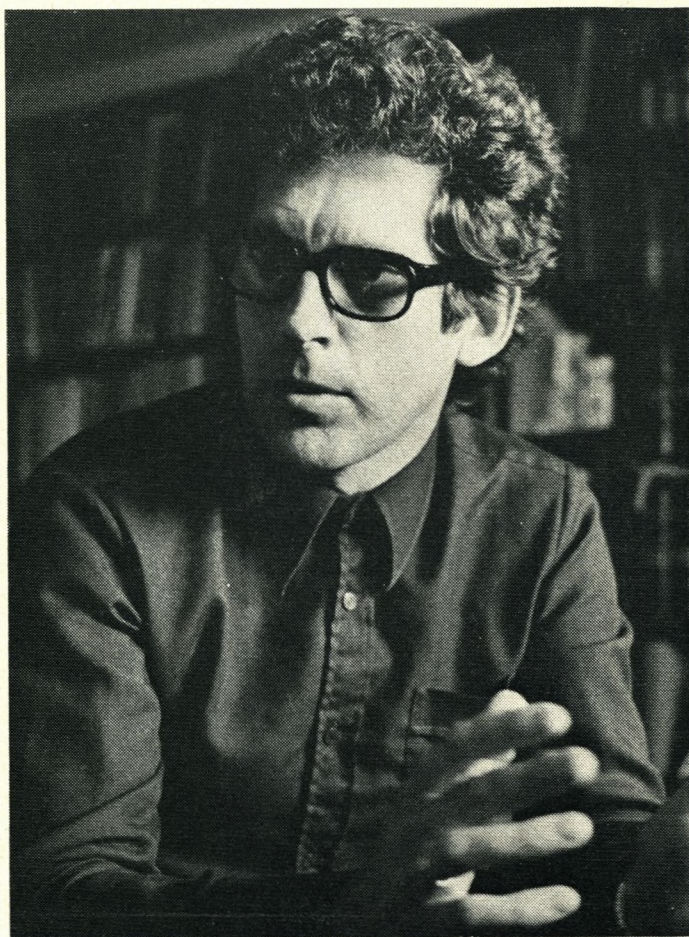
SORANER - *bladet*

Månedsskrift for Soransk Samfund

Årgang 67 . Nr. 4

April

1982

*Arkivar, dr. phil. Gustav Henningsen (S 53).
Dansk Folkemindesamling skriver om
heksegalskabens anatomi.*

FRATERNITAS SORANAS

46. STÆVNE på Jaruplund

på Jaruplund Højskole

afholdes - Deo volente - i dagene 25.-27. maj 1982.

STÆVNETS PROGRAM

Tirsdag den 25. maj:

15,00 Eftermiddagskaffe.

18,00 Middag - velkomst ved fungerende for-
mand.

20,00 Foredrag ved hr. Kobbarnagel - lærer
ved Højskolen. Soranersange.

Onsdag den 26. maj:

8-9 Morgenmad.

9,30 Morgenandagt ved Immanuel Christen-
sen (S 18).

10,00 Foredrag ved Immanuel Christensen:
Min kærlighed til folkekirken.

12,00 Frokost.

14,00 Tur til Gottorp Slot og Hedeby.

18,00 Middag.

20,00 Soraneraften. Lysbilledforedrag om Is-
rael ved Jørgen Krog-Meyer (S 55).
Derefter samvær med sange og ordet
frit.

Torsdag den 27. maj:

8-9 Morgenmad.

9,30 Morgenandagt ved Ditlev Christensen
(S 29).

10,00 Generalforsamling og afslutning ved
fungerende formand.

12,00 Frokost.

Ret til ændringer i programmet forbeholdes.
Enhver soraner, som sympatiserer med vort
formål, kan deltage med eller uden ægtefælle.
Der er intet - og kræves intet - medlemsskab.

*Tidlig tilmelding vil være i høj grad øns-
kelig, skriftligt til Olaf Krog-Meyer, Skov-
vangsvej 7, 4600 Køge. Tlf. (03) 66 72 14 in-
den udgangen af april, senere tilmelding kan
dog finde sted.*

Vi har fået opgivet prisen til d.kr. 175,-
pr. person pr. døgn, d.v.s. kr. 700,- pr. ægte-
par, men nogen forhøjelse kan have fundet
sted. Man afregner på mødestedet. Bliver man
efter tilmeldingen forhindret i at deltage, be-
des afmelding ske snarest. Enkelt - eller dob-
beltværelse bedes anført.

Jaruplund ligger i Sydslesvig ca. 7 km syd
for den danske grænse. Jaruplund er en dansk
højskole, den eneste udenfor landets grænser.
Det er en ny skole - ca. 30 år gammel - med
moderne faciliteter, herunder bad og toilet til
alle værelser. Jaruplunds telefonnummer er:
009 - 49 - 4630 - 382. Det anbefales, at bili-
ster passerer grænsen ved Padborg - altså ikke
Kruså ved motorvejen. Derfra følges lande-

vejen mod syd ca. 7 km, hvor der står et
skilt til hø. mod Jaruplund Højskole. Det an-
befales, at togresjende ankommer med toget
til Padborg kl. 13,01 (nuværende køreplan, ny
køreplan den 25.5.82), hvor man vil foreslå,
at bilister med plads i vognen venter for at
tage vore rejsende gæster med. I modsat fald
må de togresjende tage taxa fra Padborg.

Der skal medbringes gyldigt pas. Bilister
skal endvidere medbringe registreringsattest
og advarselstrekant samt DK-skilt. Det anbe-
fales endvidere at medbringe grønt kort, som
fås hos ens forsikringselskab.

Vi håber på godt fremmøde og byder vel-
kommen på forhånd til vort 46. stævne.

Under formandes fravær

*Ditlev Christensen, Olaf Krog-Meyer,
Palle Taarnhøj.*

Jægermesteren fylder 60 år

Erik Sanders (S 41) får øjne så glade og gyl-
denrunde som Phønixknapper, når tanke og
tale falder på Moder Soer - og det sker ofte,
for Erik Sanders er en soraner af de sjældne.
Barnefødt i Aarhus domsogn for snart 60 år
siden - dagen oprinder den 30. april - tabte
han dog ganske sit sind til Sorø. Akademiet
blev i syv år hans hjem, og han fik aldrig
nok, for Sanders trækker stadig i uniformen,
udstyret med de fineste possementer, thi derpå
fik han faglig forstand i sin karriere i verden
uden for Verona. Denne korrekte gentleman
med vid og drengemur var i en halv snes
år en fyrig og utrættelig formand for de jyske
soranere. Hans og fru Annes skovhjem på
Skadsholm var rammen om festlige batøk-
dage, der skabte sammenhold og soranerglæde.
Da Jægermesteren, som man gerne kalder
Sanders i venners lag, forlod sit roldske domicil
og drog til Sjælland, udnævnte Soransk
Samfunds Jyske Afdeling ham spontant til sit
første og formentlig eneste æresmedlem. Nu
bliver den store dreng 60 år. Soranere ønsker
ham lykke og helbred.

H. A.

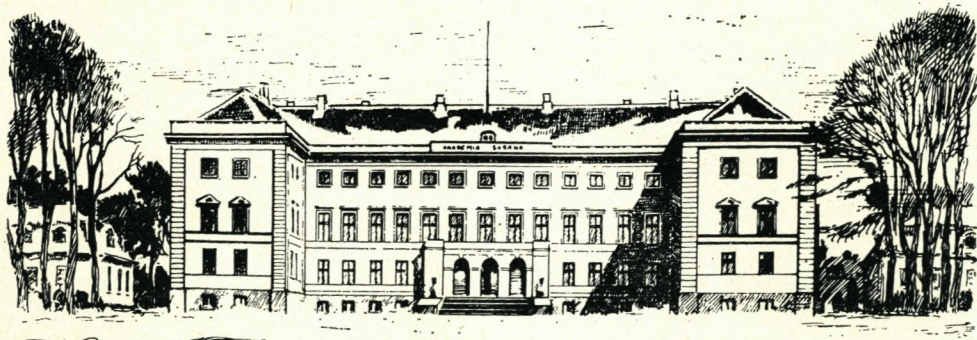
P.S. Den 30. april træffes fødselaren på Hotel
Postgaarden i Sorø kl. 14-17.

Fredag den 14. maj 1982 arrangeres
tur til Sorø for gamle soranere med led-
sagere. Ikke medlemmer af Soransk
Samfund er også velkomne.

Kl. 17,00 er der forevisning af
Hauchs fysiske samling i det gamle
»Vænget«.

Kl. 18,30 middag på Postgården. Der
serveres helstegt oksehøjreb. Pris pr.
kuvert kr. 95,-. Drikke, kaffe, dessert
kan købes ekstra ad libitum.

Kl. 20,00 forevisning af Sorø Kunst-
museum - stiftet af Soransk Samfund -
ved museumsinspektør Marianne Saaby.
Tilmelding så vidt muligt inden den
1. maj. Interesserede kan bese Skolen
om eftermiddagen. *P. Taarnhøj.*

Chr. Tom Petersen
Academia Sorana

efter tegning af Christian Tom-Petersen

SORÅNER-BLADET

APRIL 1982

67. ÅRGANG

NUMMER 4

Heksegalskabens anatomi

Af arkivar, dr. phil. *Gustav Henningsen* (S 53), Dansk Folkemindesamling.

The Witches' Advocate, Basque Witchcraft and the Spanish Inquisition (1609-1614). Reno, University of Nevada Press, 1980. xxxii+607 s. Ill. (Kr. 234,00). Heksenes advokat. Historiens største hekseproces. København, Delta, 1981. Ca. 320 s. Ill. (kr. 198,50).

Forsvaret fandt sted den 17. september 1981 kl. 14,00 i auditorium A, Studiestræde 6, Københavns Universitet. Første officielle opponenter var professor, dr. phil. Niels Skyum Nielsen. Anden officielle opponenter var professor, dr. phil. Arild Hvidtfeldt. Afhandlingen blev den 22. august 1974 antaget til forsvar for den filosofiske doktorgrad af ovennævnte to opponenter og professor, dr. phil. Franz From, som det tredje medlem af bedømmelsesudvalget.

Heksebrændingerne, dette tragiske kapitel, som europæerne er ene om i verdenshistorien, er stadig et gådefuldt fænomen. Men vi ved i dag betydeligt mere end bare for 15 år siden. Først anslog man ofrenes antal til flere millioner, nu ved vi, at forfølgelserne trods alt ikke havde dette omfang, men at der blev brændt et sted mellem 20.000 og 100.000. Før regnede man med en periode på 500 år (1200-1700), nu er perioden blevet halveret, idet de ældste belæg på hekseprocesser ikke har kunnet stå for nærmere kildekritik, og grænsen er dermed rykket op til ca. 1450. Den europæiske hekseforfølgelse er med andre ord ikke et fænomen med rødder i den »sorte middelalder«, men noget der hører sammen med renessancen og reformationen. Før antog mange, at hekse videreførte en gammel frugtbarhedsreligion, i dag er alle seriøse forskere enige om, at hekse var uskyldige. I forfølgelsens århundreder fandtes ingen hekseorganisation, ingen heksekult, ingen virkelige

hekse; det er paradoksalt nok først nu, hvor vi ikke længere brænder hekse, at visse grupper med hang til mystik har realiseret myten og gjort sabbaterne til virkelighed.

Den spanske inkvisition

Afhandlingen koncentrerer sig om en seks-årig periode i den spanske inkvisitions historie, hvor man stod på tærsklen til at forene sig med det øvrige Europa i den almindelige heksegalskab. Denne kulminerede i begyndelsen af 1600-tallet, efter at Frankrigs intellektuelle gigant Jean Bodin var gået sejrrig ud af debatten med de sidste skeptikere. Inkvisitionen i Spanien var – tværtimod hvad man almindeligvis forestiller sig – yderst tilholdende med hekseprocesser.

Gennem næsten hele 1500-tallet tillod storinkvisitoren og hans otte mands råd i Madrid ikke en eneste heksebrænding. Men efter 84 års forsigtighed i den slags sager, brød man med den skeptiske linje og gik med til, at der blev brændt en række hekse på en autodafé (egl. tros-handling) ved kætterdomstolen i Longroño i Nordspanien 1610. Ofrene kom alle fra byer i Pyrenæerne, hvor man under indflydelse af en forfølgelseskampagne i Frankrig var blevet grebet af heksepanik, men i løbet af de næste to år bredte heksegalskaben sig til hele det nordlige Navarra og Guipúzcoa. Inkvisitionen udstedte et »nådesedikt« til alle hekse, der inden for en bestemt frist omvendte sig fra »djevlelsens sekt« og angav deres medskyldige. To tusind personer meldte sig og gennem deres bekendelser fik inkvisitionen oplysninger om fem tusind andre, som det var meningen at indlede masseprocessen imod, når hekseamnestien var udløbet. Til alt held blev et baskisk holocaust afværget. Sagen mod de fem tusind mistænkte blev indbragt for inkvisitionens øverste råd i Madrid, som aflæste forfølgelsen. I stedet vedtog rådet

Et barn bliver præsenteret for fanden, der sidder i majestætisk gedebukkeskikkelse med »sabbatens dronning« på den ene og en nonneklædt heks på den anden side.

en ny instruks med så skærpede krav til bevisførelsen, at man i realiteten afskaffede heksebrændingerne hundrede år før resten af verden (for eksempel blev den sidste danske heks brændt p. Falster 1693).

Salazars undersøgelser

Når Spanien blev et foregangsland i heksebälens afskaffelse, var det dog ikke udtryk for en særlig progressiv holdning. De »progressive« var tværtimod hekseforfølgerne med Bodin i spidsen, og det var under inspiration fra Frankrig, at de to ældste inkvisitorer ved kætterdomstolen i Logroño, teologerne Becerra og Valle, havde held til at få inkvisitionsrådet til at indtage en »tidssvarende holdning« til spørgsmålet om hekses eksistens. Men i »konservative« kredse i Spanien og specielt ved universitetet i Salamanca holdt man stadig fast ved den middelalderlige kirkerets fordømmelse af hekseforestillinger som vulgær overtro. Da den 45-årige gejstlige jurist Salazar i 1609 blev udnævnt til inkvisitor og sendt til Logroño for at hjælpe de to andre inkvisitorer med den store hekseproces, de havde indladt sig på, betød det allerede første skridt mod en tilbagevenden til traditionelle tilstande. Salazar var uddannet i Salamanca og forholdt sig yderst kritisk til kollegernes hekseproces. Under voteringen af dommene stemte han imod, at hekse skulle brændes, da han ikke fandt beviserne fældende. Det følgende år gennemførte han en otte måneders efterforskning i felten i forbindelse med hekseamnien. Hekse blev uafhængigt af hinanden ført ud til deres samlingspladser for at udpege, hvor de forskellige ritualer foregik (ingen formåede at give samstemmende oplysninger), heksealver blev undersøgt (de viste sig at være falsknerier rørt sammen af

hvad som helst for at stille lokale hekseforfølgere tilfreds), unge piger, som påstod at have bøllet med fanden, blev undersøgt af jodemødre (deres jomfruhinde var intakt); på alle mulige måder søgte Salazar at finde konkrete beviser for hekseriets eksistens. Men efter at have forhørt 1.802 hekse, hvoraf tre fjerdedel var børn i alderen fra 7 til 14 år, måtte Salazar konstatere, at han ikke i ét eneste tilfælde havde fundet beviser på, at en påstået heksehandling var foregået i virkeligheden. Hele inkvisitionens apparat var gået i gang på blind alarm. »Der var hverken hekse eller forheksede, før man begyndte at tale og skrive om dem«, konkluderede Salazar til stor forbitrelse for hans to ældre kolleger, der beskyldte ham for »blændet af djævelen« at forsvare sine hekse, og som mente, at hans visitatsbog med 11 tusind siders forhørsreferater fortjente for hans to brødes. Slaget mellem skeptikere og heksetroende blev ikke som i Frankrig udkæmpet offentligt på tryk, men for lukkede døre i inkvisitionens øverste råd, og det kom derfor ikke vidt omkring, at den vindende part i modsætning til i Frankrig og i Tyskland havde været skeptikerne (dog blev den romerske inkvisition orienteret og udsendte straks en instruks for hekseager, der i forsigtighed kunne måle sig med den spanske). Det vil derfor være mere korrekt at sige, at på grund af en konservativ indstilling hos inkvisitionen kom Spanien aldrig rigtig med i den europæiske hekseforfølgelse.

»Drømmepsykose«

Inkvisitionens arkiver og specielt de detaljerede rapporter, som Salazar indsendte fra sin visitatsrejse, gør det muligt at rekonstruere, hvordan en hekseepidemi opstår og spredes – noget som historikere ikke har været i stand til i andre områder. Drivkraften i det hele var en »drømmepsykose«. Folk i stort tal, men mest børn og unge mennesker, drømte, at de blev taget til sabbat, bedst som de lå og sov i deres senge om natten. Dette udbrud af, hvad psykologer i dag ville betegne som »stereotypiserede« drømme, bredte sig fra landsby til landsby, i takt med rygter om hekseforekomster andre steder og propaganda fra munke, som drog rundt i bjergene for at prædike imod den afskyelige heksesekt. Takket være kilde-materialets specielle karakter er det muligt at kortlægge alt det, der skete ude i landsbyerne i form af overtalelser og vold mod de mistænkte »hekse« (noget som processerne alle andre steder fra er påfaldende tavse om). Det er også muligt at få indblik i de forhørsmetoder og den psykiske tortur, som inkvisitionen benyttede sig af for at få hekse til at bekende. Det lader sig her konstatere, at inkvisitionsprocessen kunne virke som en hjernevask i nutidig forstand, selv om inkvisitorerne næppe brugte den bevidst til affresning af tilståelser, som det er sket under politiske processer i vort århundrede.

Etnografisk feltarbejde

Afhandlingen skal ikke opfattes som et nyt bidrag i den lange række af indlæg for eller

imod inkvisitionen. At den kommer til at gøre op med nogle af de værste myter om den spanske inkvisitions grusomhed, må anses som et biprodukt. Den skal ses som et eksempel på den nye internationale forskningsretning, som forsøger at anlægge et antropologisk synspunkt på historien, og som med forkærlighed har kastet sig over inkvisitionsdokumenterne på grund af kildematerialets enestående karakter. Salazars undersøgelse af den baskiske hekseepidemi har på mange måder mere til fælles med et moderne etnologisk feltarbejde end med de efterforskninger, som heksedommere i hans samtid ellers indlod sig på. Hans otte måneders rejse gennem Baskerlandet resulterede i historiens første videnskabelige undersøgelse af heksetro, og denne fortjener at blive kendt af videnskabshistorien, selv om den er udført af en bureaukrat i rent professionelt øjemed.

Kultursammenstød

I et afsluttende kapitel forsøges opstillet en dynamisk heksetrosteori. Heksegalskab kan karakteriseres som en eksplosiv form for forfølgelse, som kommer i stand ved en sammenblanding af folkelige og mere intellektuelle former for heksetro. Det var, når landsbyernes funktionelt bestemte forestillinger og de intellektuelles teologiske spekulationer forenedes, at mulighederne for et nyt mønster opstod: heksegalskaben – dette kollektive mentalitetsprodukt, der regenererede med eksplosiv hast, så det kom bag på både høj og lav. På grund af fænomenets monstrøse form kunne det dog kun eksistere over kortere tid, højst et par år, da det ellers førte til samfundets totale sammenbrud. Ved samfund forstås her et lokalsamfund, idet heksegalskaben altid bryder ud i et møde mellem to kulturer, en lokal folkekultur og en udefra kommende elitekultur. Den danske læser søger forgæves efter eksempler på heksegalskab i vor hjemlige historie, i den henseende var Danmark – heldigvis – et uland. Men mod slutningen af 1600-tallet brød Blåkullaprocesserne ud i Mellemsverige, og her gjorde feltmarskal Wrangel den samme iagttagelse som Salazar: »Ju mer

Børn bliver hentet til hekseabbat.

man rör i dette väcket, jo värre lär det bli-
va ... låter man det bli va orört, lär det upp-
höra«.

En læselig disputats

Disputatsen er skrevet således, at den skulle kunne læses af alle historisk interesserede. Et indledende kapitel redegør for hekseforskningens forskellige retninger, et andet giver en generel beskrivelse af den spanske inkvisition. Kildekritiske overvejelser og detaljeanalyser er fortrinsvis henlagt til det 200 siders noteapparat.

Den danske version er en forkortet og revideret udgave af den engelske. De ovennævnte to kapitler samt noteapparatet er udeladt, og hovedvægten er lagt på det historiske handlingsforløb, der lader sig læse som et socialt drama, hvor et galleri af »almindelige mennesker« optræder, heriblandt også »heksene«, som takket være Salazar og andre for en sjælden gangs skyld kom frit til orde.

Gustav Henningsen.

Det Lyngbeckske Soranerlegat

Af fundatsens bestemmelser fremgår det, at legatets formål er: at hjælpe særligt lovende, *ugifte* elever, der er udgået fra skolen med en eksamen, til en videre uddannelse, idet det forudsættes, at de ikke uden økonomisk hjælp vil kunne gennemføre denne på tilfredsstillende måde.

Fader- eller forældrelose er fortrinsberettigede.

Legatportioner uddeles ved skolens eksamensafslutning, og det er tanken at yde økonomisk hjælp under hele uddannelsen.

For at sikre sig fortsættelse af lega-

tet skal modtageren én gang årligt fremsende fornyet ansøgning, vedlagt en beretning om uddannelsesforløbet og budget og studieplan for det kommende studieår.

NB. Bestyrelsen skal afbryde tilde-
ling af legatet, hvis en legatnyder ind-
går ægteskab.

Ansøgning, hvortil blanketter fås ved henvendelse til Sorø Akademi's rektor-kontor, vedlagt frankeret svarkuvert i A5 format, skal være rektor i hænde inden den 1. maj 1982.

Erling Kristensen.

Indkaldelse til generalforsamling

Soransk Samfund afholder ordinær generalforsamling mandag den 19. april 1982 kl. 19,30 på Tre Falke, Falkonercentret, Falkoner Allé 9, København.

DAGSORDEN

1. Valg af dirigent.
2. Beretning for det forløbne år.
3. Fremlæggelse af regnskab for 1981 for Soransk Samfund, Soraner-Bladet og de under Soransk Samfund hørende fonds.
4. Budget 1982.
5. Behandling af indkomne forslag fra medlemmerne, jvf. vedtægternes paragraf 5, stk. 2

6. Valg af medlemmer til bestyrelsen. Efter tur afgår Hans Andersen, Olaf Teusch, Per Salling, Thomas Rasmussen og Bodil Wille Møller, der alle kan genvælges samt Ole Perch-Nielsen og Thyge Winther-Jensen, der ikke ønsker genvalg.

7. Valg af revisor.

8. Forslag fra bestyrelsen: a. EDB-behandling af regnskaber. b. Kontingentforhøjelse.

9. Eventuelt.

Efter generalforsamlingen er Soransk Samfund vært ved smørrebrød, øl, snaps og kaffe. Ved kaffen fortæller universitetsadjunkt Per Sørensen (S 51) om dansk forskning i Sydostasien.

Vel mødt.

Palle Taarnhøj.

Regnskab for Soransk Samfund og Soranerbladet

Soransk Samfund	
Regnskab for 1981.	
Indtægter:	
Kontingenter	68.677
Renter af bank og giro	927
Obligationer	46.622
Salgindtægter:	
Soranerbiografier	2.250
Soranernål	82
	<u>2.332</u>
	112.558
Indbetalte gaver til Soranerbladet	15.552
	128.110
	*****
Udgifter:	
Soranerbladet excl. gaveindtægt	62.371
Årseften 1981:	
Udgifter	31.251
Indtægter	17.100
Generalforsamling, møder og sammenkomster	5.699
Blomster og gaver	5.049
Kontorartikler og tryksager	2.895
Porto og gebyrer	2.333
Revisionsudgifter (samfund, blad og legater)	5.500
Merværdiafgift	1.210
Tilskud:	
Jydsk afdeling	1.000
Fyens afdeling	1.200
Sportsrejser og cricket	1.376
Fraternitas Sorana	200
Museet	400
	<u>4.176</u>
	104.984
Henlagt til dispositionsfond	20.000
Årets overskud	3.126
	<u>128.110</u>
	*****

Soransk Samfund	
Status nr. 1. januar 1982.	
Aktiver:	
Kassebeholdning	716
Postgirokonto 400170	1.136
Privatbanken 462550	26.844
Mellemregninger:	
Soranerbladet	13.512
Obligationer depot 1052190, Privatbanken	
2.000 Ny jydsk Landhyp. 128-2001- 5%-46%	930
100 Jydsk Købstad ... 148-2014- 7%-41%	42
10.000 Cstift. Kreditf. 188-1998- 7%-34%	5.475
18.000 Cstift. Kreditf. 188-2022- 7%-30	5.400
2.000 Cstift. Landhypf. 58-1987- 5%-72%	1.465
38.000 Københavns Kr. ... 148-1990- 7%-55	20.900
14.000 Københavns Kr. ... 158-2019- 7%-40%	5.705
2.000 Cstift. Landhypf. 58-2001- 7%-54%	1.970
180.000 Danske Statsgælds. 4-1982-12%-681	173.350
65.000 Danske Statsgælds. 3-1982-12%-607	63.050
65.000 Danske Statsgælds. 1-1982-12%-301	64.676
	<u>741.080</u>
	383.350
	*****
Passiver:	
Revisionsudgift 1981	6.710
Dispositionsfond:	
Saldo 1/1-1981	115.000
Henlagt 1981	20.000
	135.000
Kapitalkonto:	
Saldo 1/1-1981	220.281
Overskud driftsoverskud	3.126
Kursregulerings obligationsbeholdning ...	15.798
Realiseret kursgevinst på udtagne obligationer	2.436
	<u>741.640</u>
	383.350
	*****

S. Kamman.

Soranerbladet	
Regnskab for 1981	
Resultatopgørelse 1/1 - 31/12-1981.	
Annøncéindtægt	8.309
Merværdiafgift	1.822
Trykning af bladet	52.940
Merværdiafgift	11.647
	<u>64.587</u>
Avisporto	9.025
Merværdiafgift	1.000
Forsendelseskuverter og tryksager	926
	<u>76.447</u>
	10.142
Merværdi/refusion	1.833
	<u>1.506</u>
	66.542
	78.280
	11.738
Renteindtægt	06
Soranerbladets Fond	4.076
	<u>4.171</u>
	15.909
Soransk Samfunds tilskud incl. medlemsgaver	62.271
	<u>78.280</u>
	78.280
	*****
Status nr. 1. januar 1982.	
Sparekassen SSB 86-00-02663	3.389
Girokonto 8-11-08-59	8.079
Annøncédebitorer	2.245
Merværdiafgift	201
Soransk Samfund:	
Saldo 1/1-1981	562
Overskud 1981	75.600
Udlæg	321
Mottagne gaver til bladet	15.552
Årets underskud	246.810
	<u>13.713</u>
	13.713
	*****

Soranerbladets Fond	
Regnskab for 1981.	
Kasseregnskab.	
Obligationrenter % renter ved køb	3.818
Bankrenter	38
Depotgebyr	236
Soranerbladets tilskud	4.076
Udtækning obligationer	9.000
Køb nom. 13.000	9.270
Beholdning 1/1-31/12-1981	753
	<u>13.609</u>
	13.609
	*****
Status nr. 1. januar 1982.	
Privatbanken 481541	27
Renteoplag	456
Depot 2183440 Privatbanken:	
Obligationer nom. værdi	70.100
Fondskapital:	
Saldo 1/1-1981	66.818
Opskrivning købte obligationer	3.720
	<u>70.583</u>
	70.583
	*****

Finn Harlang.

Foranstående regnskaber har jeg revideret.

København, den 2. marts 1982.

K. Lidersen
statistisk revisor

Adolf Thiel (s 1863)

Mit livs historie 2.

Kap. 6

Soraner-Bladet december 1971 bragte et afsnit (Kap. 5) af ovennævnte håndskrevne bog af soraneren Sognepræst *Adolf Carl Gottfried Thiel* (S 1863) om hans skoletid i Sorø 1854-63. Jeg havde lånt bogen af en datterdatter af pastor Thiel, og hun gav mig lov til at afskrive de afsnit, som kunne have interesse for Soraner-Bladet. Efter aftale med redaktionen bringes nu - i en noget forkortet form og forsynet med nogle forklarende noter - det afsnit (Kap. 6), der handler om Thiels studentertid 1863-70..

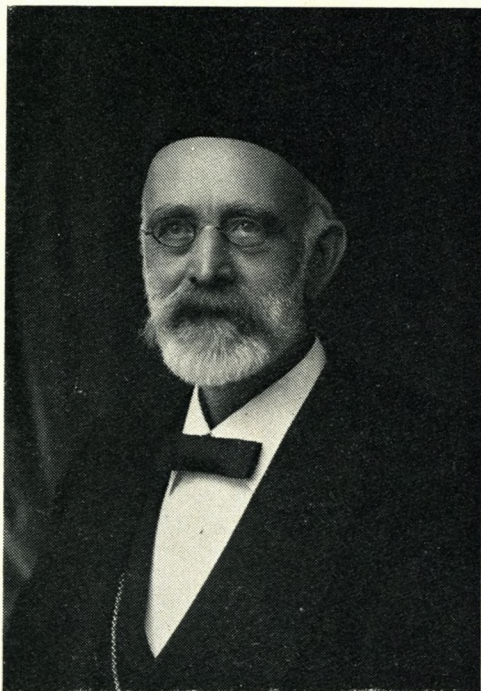
Soranernes navne er sat med kursiv og efterfulgt af en parentes med den sædvanlige afgangsbetegnelse fra skolen. De kan således let slås op i Soraner-Biografierne. De i teksten og noterne nævnte gårde: Knudstrupgård, Fuglagergaard, Engelsborg, Oldengaarden, Flensborggaard er nabogårde til Simonsborg, hvor Ad. Thiel og hans soranerbrøder *Louis Thiel* (1865) blev født, og som ejedes af deres far. Simonsborg ligger i Alsted sogn ved Sorø.

A. Kann Rasmussen.

Student! Ja, dette betød noget andet den Gang end nu. »Herrer vi ere i Aandernes Rige«, sang vi om os selv - ak, mange gik Kødets Vej. . . . . *Jacob Lindegaard* (S 1863) . . . . . Præstesønnen fra Slaglille, og *Oscar Hansen* (S 1863), der begge blev Studenter med mig, blev mine nærmeste Omgangsvener. København var jo stor for én, der kom fra en lille Provinsby, men dog meget forskellig fra det nuværende. Kongens Nytorv var endnu Midtpunktet, og derfra gik der i nogle Timer om Dagen en stærk Menneskestrøm gennem Østergade, mens nu Forstæderne er kommet til og det pulserende Liv fra Raadhuspladsen som Midtpunkt sender en Strøm ud til alle Sider. Der var den Gang kun 3 Teatre, og de var godt besøgte, men efter Teatertid gik man ikke ind til Wivel eller a Porta, men hjem.

Af Fader fik jeg 1 Rigsdaler - 2 Kroner - om Dagen hele Aaret rundt, og for disse 730,00 kunne jeg udmærket klare alle mine Udgifter: Logi, Middagsmad, Brød (Smør fik jeg hjemmefra og ofte Ost og Pølse), Bøger, Forelæsninger o.s.v. - og saa kunde jeg endda af og til have Raad til at høre en Opera fra Galleriet eller et Skuespil fra Parterret i Det Kgl. Theater og om Sommeren Lørdagskoncerterne i Tivoli. Mine Klæder fik jeg for de Penge, jeg sparede i den lange Sommerferie.

Min Fader fulgte mig selv derind, og vi fandt et Værelse paa Graabrødretorv, der den Gang endnu var optaget af Slagternes Boder. Aaret efter flyttede jeg derfra hen til et Baghus i Blandeasylets Gaard, hvor nu Københavns Sparekasse har sin store Bygning. Jeg blev straks Medlem af Studenterforeningen,

som Aaret forud var flyttet fra Boldhusgade op på Gammelholm, hvor den nu havde et pænt og hyggeligt Lokale paa den tidligere Slavekirkes Grund. Der spise jeg min Middagsmad for godt 40 Øre og der tilbragte jeg mangan hyggelig Aften. Ogsaa af sangforeningen, hvis Ledere den Gang var Oscar Hansens Fader, Kgl. Kammermusikus C. I. Hansen og Professor Hartmann, blev jeg Medlem, og denne Forenings Sangaftener - og stundom ogsaa Udflugter - havde jeg megen Glæde af. I Hansens Hjem var jeg ikke sjældent Gæst, og mangan god Aften tilbragte jeg hos Præsteenken i Fiolstræde 17, Jacob Lindegaards Moder. Med hende fik jeg mange alvorlige Samtaler, og Datteren Louise frydede mig med megen god Musik.

Vi var i 1863 naaet op til et Tal af 200 Studenter, som tog fat paa Forberedelserne til Filosofikum. Vore Professorer var Gabriel Sibbern og Rasmus Nielsen; den første docerede Psykologi og Logik, den sidste Propædeutik. Sibbern var en elskelig gammel Mand, men han var meget aflægs, og vi fik egentlig intet andet ud af hans Forelæsninger end, hvad der stod i hans to trykte Bøger. R. Nielsen derimod var en meget interessant Personlighed, en aandelig Tusindkunstner i Videnskaberne Videnskab, Filosofien; som en Jonglør spillede han Bold med alt for tilsidst at fange dem i Filosofiens Hat. Ogsaa hvad Kristendom angik, var han overlegen, men ingen Spotter.

Jeg tog saa fat efter Faders Anvisning: 8 Timer til Studering, 8 til Hvile og god Adspredelse og 8 til Sovn - men jeg tror, jo nok, at det kneb med, at de første 8 Timer

blev brugt fuldt ud. De andre 8 Timer blev . . . . ikke misbrugt; mine fleste Adspredelser søgte jeg i Studenterforeningen, hvor den Gang det nationale Partis Spidser: Redaktørerne Bille (Dagbladet) (note 1) og Ploug (Fædrelandet) o.m.a. holdt Foredrag for taknemlige Tilhørere, og hvor der ogsaa paa Flygelet blev givet mangen musikalsk Underholdning. Lørdag Aften endte tit med et lille Panchesold, men Fuldskab saa man ikke meget til.

Jeg var jo vant til at søge Kirken om Søndagen, og efter nogen Søgen fandt jeg min Plads i Holmens Kirke, hvor Fog – den senere Biskop – holdt sine smukke, fængslende Prædikener. Vækkende var de ikke, men opbyggende. Samfundsliv blandt troende Mennesker fandtes vist ikke; i hvert Fald mærkede vi unge intet dertil, og der var ingen, der tog sig af Ungdommen. . . . .

Saa gled de første Maaneder hen, og den mørke November 1863. Kong Frederik var rejst til Sønderjylland og henad Maanedens Midte meldtes det, at han laa syg paa Lyksborg. Saa en Søndag Aften – d. 15' – kommer *Emil Buchwald* (S 1863), ogsaa en af mine Kammerater fra Sorø, farende op til mig. »Man siger, Kongen er død; kom med op i Studenterforeningen«, raabte han, og snart var vi paa Gaden, hvor vi overalt mødte stille Klynger af Mennesker. Saa snart vi traadte ind i Foreningsbygningen, gik det os som i gamle Dage Gorm, da han efter Knuds Død traadte ind i Thyras Hal – den store Skare af gamle og unge der fyldte Lokalerne og den forunderlige Stilhed fortalte os straks: Kong Frederik er død. Skønt vi unge ikke var dybt inde i Politikken, var vi, der næsten alle havde faaet Sølvkorset i vor Kokarde som Tegn paa, at vi var »Ejderdanske«, med de nationalliberale Førere klare paa, at der let kunde trække et Uvejr op Sønden fra. Da Kronprins Christian næste Dag traadte frem paa Kristiansborg Slots Altan og Minister Hall med bævende Røst udraabte: »Frederik d. 7' er død, Christian d. 9' leve«, mødte vi den blege bukkende Mand med Raabet: Underskriv Novemberforfatningen! Ja, jeg var i min Ungdommelighed med til at bryde ind i Slotsgaarden med det samme Raab; først et Kompagni Holstenere med fældet Bajonet splittede os ad. Naa, jeg tror den Dag i Dag, at selv om Kongen ikke havde bøjet sig for Folkestemningen, men fulgt sin Overbevisning og nægtet sin Underskrift, saa var den ulykkelige Krig alligevel kommen. Bismarck havde bestemt at holde Generalprøve med Hæren, og dertil skulde Danmark bruges.

De Dage, der nu kom, var fulde af Alvor; Studenterforeningens Lokaler var stadig fyldte, og den ene efter den anden af de nationalliberale Førere holdt om Aftenen Foredrag for en lyttende og let bevægelig Skare. Mere og mere trak Uvejrsskyerne op. I Sangforeningens Værelse begyndte vi at indøve Hartmanns Kantate til Kong Frederiks Bisættelse. Henimod Jul blev hans Kiste ved Nattetide kørt fra København til Roskilde, og næste Dag

førte et Ekstratog os dertil. Det var bitterlig koldt, og længe maatte vi vente i den store Domkirke, inden Højtideligheden fandt Sted; saa, da vi bag efter blev budt ind i Prinsens Palæ til et med Mad og Vin veldorsynet Bord, var der flere, der nød vel meget deraf.

Saa kom Juleferien – og Nytaar 1864 oprandt med Mørke og knugende Anelser. I Februar var Bismarck og Moltke færdige med deres Krigsforberedelser og saa brød Uvejret løs.

Af mine Barndomsvenner maatte Frederik Hintz (note 2) og af mine Skolekommerater *Fritz Buchwald* (1857) (med hvem jeg var kommet i nærmere Berøring, da han var Forvalter hos Fætterten paa Knudstrupgaard (note 3)), drage af Sted – jeg mindes endnu, at jeg fulgte dem til Banegaarden en kold Vinteraften. Dannevirkes Rømning fremkaldte stor Uro. Naar man ved Aftentide gik op i Foreningen, mødte man ofte den galopperende Hestgarde, som rensede Gaderne. Efter hver Træfning og under Dybbøls Belejring gik ens Gang ofte op i Krigsministeriet for at studere Listerne over faldne og saarede.

Under al denne Uro og Spænding blev det ikke til meget med Studeringen, men da Foraaret kom, blev jeg enig med 3 Skolekammerater om i Fællesskab at tage Prof. R. Nielsens Broder til Manuduktør, og paa den Maade fik vi da saa megen Filosofi i vore Hoveder, at vi bestod Eksamen meget pænt. Mit theologiske Studium blev ikke til meget det første Aar, Uroen og Spændingen var stor; først da jeg til September atter rejste til København og flyttede ind i min nye Lejlighed, tog jeg fat. Desværre var det den Gang ikke som nu, hvor de unge Studenter bliver vejledet til, hvorledes de bør tage fat; vi havde ingen Planer at gaa frem efter, saa der var ingen Orden i Anlægget, hvorfor der sikkert spildtes megen Tid. Nu maatte jeg angre, at jeg i Sorø holdt op med at læse Hebraisk; jeg maatte nu gaa til von Mehrens Forelæsninger; Hammerich, Prof. i Kirkehistorie, læste Kirkelatin med os; men meget stiv i Latin var han ikke. »De kan vist ikke rigtig se Hammerich«, sagde Hermansen ved en Eksamen, ved hvilken Eksaminanden og Eksaminator begge kørte fast. Clausen holdt Forelæsninger over Dogmatik, og Henrik Scharling, hvis Fader (note 4) havde Fortolkning til Fag, afløste netop Bornemann (note 5) i Sædelære; han var som en frisk Luftning. Iøvrigt var Vejledningen paa Universitetet meget tør, saa der var ikke meget Udbytte at hente . . . . .

To Aar boede jeg i Blindeasylets Gaard, saa flyttede jeg ud i Danebrogsgade paa Vesterbro for at kunne faa 2 Værelser, da mine Nerver stadig voldte mig Kvaler, saa det var vigtigt for mig om Vinteren at sove i et koldt Rum. . . . .

Paa Nørrebro, Hjørnet af Ryesgade og St. Hansgade boede det ældste Barn fra Fuglægergaard, Augusta, gift med Løjtnant Balsløv (note 6), og da jeg – hvad jeg ikke saa sjældent gjorde – en Gang besøgte dem, op-

fordrede hun mig til at flytte ind til en i samme Hus boende Præsteenke Thaarup (note 7), der havde to Kvistværelser at leje ud. Jeg fulgte Raadet, lejede Værelserne og fik senere ogsaa min Middagsmad hos Familien, der foruden Enken bestod af hendes Søster, 3 Sønner (hvoraf 2 studerede) og 4 Døtre, af hvilke de to var hjemme; desuden var der af og til paa kortere eller længere Tid en a to kvindelige Pensionærer. Kun en Søn blev gift (ulykkeligt) og hele Familien er nu uddød. . . . . Jeg befandt mig vel ved Byttet og blev boende i Ryesgade 5, indtil jeg i Sommeren 1871 forlod København. . . . .

Fra Studenterdagene maa jeg endnu omtale flere Aars stadige Besøg hveranden Søndag hos Enkefru Jansen (note 8) i Frederiksberg By. Her samledes om Datteren – en Veninde af min yngste Søster – to Fættere Møller og to i Huset boende unge Piger, Frkne Smith, og vi spiste først Fruens udmærkede Bøffer og tilbragte glade Timer i Frederiksberg Have. Senere sluttede Jacob Lindegaard sig en Tid til den unge Flok og blev forlovet med Datteren Hanne. Dog de passede ikke sammen, og hun blev senere gift med den ene Fætter H. Hartvig Møller, men døde paa deres Bryllupsrejse i Italien; han blev saa gift med en Baronesse fra Fyn og døde for nogle Aar siden som Sognepræst i Føllensløv (note 8).

Og saa endnu de prægtige Sommerferier paa Simonsborg, hvor der samledes en Skare unge: Mine to Venner Jacob Lindegaard og Oscar Hansen, flere unge fra Fuglagergaard, deriblandt en Frk. Møller, ret en Hjerteknuser, som senere blev gift med Fætteren, Pastor Sorterup i Slagelse (note 9), men døde ung, og Frkne Holm fra Glumsø Sogn.

Med min jævnaldrende, Oline Bang (note 10), har jeg paa mine gamle Dage opriskret Fodturene til Suserup Skov ved Tjustrup Sø. En af dem endte med et vældigt Regnskyl, hvorfor Fader sendte en Høstvogn med Halmknipper (finere Køretøjer havde man ikke mange af den Gang) efter os. Drivvaade kom vi hjem, og Oscar Hansen mente, at nu fik vi gamle Thiels Torden efter Regnen, men Fader nøjedes dog med at anbefale os alle sammen at skynde os i Seng og drikke Kamillethe.

Ogsaa længere Udflugter gjorde jeg om Sommeren. Med Fritz Buchwald var jeg en Fodtur gennem Sydsjælland til Møen; med Oscar Hansen til Lolland og Falster; ogsaa gennem Jylland gik jeg en Sommer, da Banen til Viborg – hvor Frederik Hintz (note 2) var blevet Boghandler – var aabnet. I Juleferien var der stadigt de sædvanlige Selskaber paa Simonsborg, Fuglagergaard og Flensborggaarden; paa sidstnævnte Gaard traf jeg i 1869 sammen med min Skolekammerat *Edv. Nye-borg* (S 1861), der var Kapellan hos Sognepræsten i Glumsø. Han blev senere gift med Müllers elskelige Stifdatter Anna Rink (note 11).

Saa gled Aarene, det ene efter det andet, og den afgørende Eksamen nærmede sig. Min fordums Skolekammerat *Niels Engberg* (S

1861) turde ikke gaa op, og da han havde studeret Filologi i 9 Aar, blev Skrækken for Professor Ussing saa stor, at han blev Telegrafist. Saadan vilde jeg dog ikke bære mig ad. Alsted Kirkes Klokke, som jeg fra Barndommen af saa tit havde lyttet til fra Lindehøjen i Simonsborg Have, havde ringet Præstekaldet ind i min Sjæl, og der var det groet sin stille Vækst. Fader vilde jo helst have haft mig til Handelen, men det havde han længst opgivet, og lille Mor, som var med i Broby, da jeg prædikede første Gang, og senere ofte havde hørt mig prædike i Alsted, saa med Glæde og Haab frem til den stund, da hendes Dreng skulde trække i Præstekjolen. Men det stille Studereliv i København tæredede paa mine Nerver, og med Skræk mente jeg at opdage, at min Hukommelse tog af. Saa bestemte jeg mig at gaa op til Eksamen Sommeren 1870 og . . . . . jeg fik da ogsaa min Eksamen.

NOTER

Note 1:

Redaktør Bille (Dagbladet) er soraneren *Carl Steen Andersen Bille* (S 1846).

Note 2:

Frederik Johannes Theodor Hintz, født 1845 paa Oldengaarden, død 1887 i Sverige. Uddannet som boghandler, en kort tid boghandler i Viborg, kom senere til Chicago, vendte hjem 1884.

Note 3:

Fætteren paa Knudstrupgaard er soraneren *August von Buchwald* (1847).

Note 4:

Professor Henrik Scharling (1836–1920) var søn af professor C. E. Scharling (1803–1877), der var lærer i religion ved Sorø Akademi 1830–34.

Note 5:

Professor Johan Alfred Bornemann (1813–1890) var lektor i moralfilosofi ved Sorø Akademi 1843–49.

Note 6:

Løjtnant, senere kaptajn, Anton Frederik Hjalmer Balsløw (1831–1904) blev gift 1862 med Nicoline Jacobine Augusta de Bang (1836–1908), som var søster til soraneren *Herman Sophus de Bang* (1865) og til Oline Vilhelmine Jacoba de Bang (1842–1923), se note 10.

Note 7:

Præsteenken Thaarup, født Jacobine Emilie Thrane (1814–1884), havde sønnen Frederik Johan Rask Thaarup (1836–1905), der var lærer ved Sorø Akademi Skole 1871–1905. Han var ugift.

Note 8:

Enkefru Jansen hed retteligen Juliane Cathrine Janssen f. Sass (1812–1893). Hun var enke efter kaptajn i vejkorps Frederik Vilhelm Janssen (1789–1858). Deres eneste datter Hanne Frederikke Vilhelmine Janssen

(1848–1887) blev, som Ad. Thiel skriver, gift med sin fætter sognepræst Hans Hartvig Møller (1846–1914). Denne blev gift 2. gang ikke med »en Baronesse fra Fyn«; men med en enke Laura Christine Petrine Dons f. Schaumann (1852–1935). Den anden fætter var Ludvig Hartvig-Møller (1840–1919), der blev apoteker i Aalborg. Hans søn Hans Hartvig-Møller (1873–1953) blev den kendte rektor på Gammel Hellerup Gymnasium.

Note 9:

Pastor Sorterup i Slagelse, senere provst i Kirke Stillinge, Christian Ferdinand Sorterup (1840–1904) blev gift med sin kusine Char-

lotte Frederikke Møller (1843–1886). De fik soranersønnen *Harald August Edvard Sorterup* (R 1898).

Note 10:

Oline Bang, se note 6. Hun blev 1876 gift Larsen.

Note 11:

Anna Helene Agnese Rink (1847–1873) var datter af soraneren *Johan Jacob Rink* (1832). Efter hans død i 1849 blev hans enke Agnes Dorothea Hedde (1824–1909) gift med ejeren af Flensborggaard Peder Friederich Müller (1819–1905).

Soranerfrokosten

Lad det være sagt straks: En frokost ud over det almindelige – takket være et u-almindeligt foredrag af dr. phil. Gustav Henningsen '53, der talte om »Historiens største hekseproces og den spanske inkvisition«. – Men til dagligdagen først: Atten fremmødte sålunde fordelte efter afgangsår: Herluf Krog-Meyer '09 (æresmedlem samt nestor), Aage Høfler '19, Ellen Boserup '22, Laurids Schrøder '25, Gudmund Magnussen '26, Dan Fink '27, Arne Stauning '29, Peter Waagstein '31, Niels Tholl '33, Helge Andersen '35, Palle Taarnhøj (formand) og Paul Rantzau (fhv. red.) begge '37, Henning Krog-Meyer '45, Peer Johansen '47, Niels Erik Løgstrup '49, Gustav Henningsen '53 med sin (i øvrigt ganske u-hexede!) frue doña María Luísa, samt benjamin Joh. Chr. Jensen '79.

Adskillige havde glemt tilmeldingsfristen, så der var kapløb om maden – hvilken imponerende og ægte soransk appetit! Formanden måtte lægge en dæmper på de hungrige, mens han bød velkommen med bevingede ord og kundgjorde, at selv om vi i dag ville bryde traditionen – og lade taleren komme til hurtigt, for at tiden ikke skulle løbe af med os – så ville vi i øvrigt gøre, som vi plejede: Skolen leve! ... Ølbrist gav mange tomme glas, men råbene gjaldede taktfast – »Jeg veed et Sted« blev modsætningsvis til mumlesang, selv om vor kære Herluf atter gjorde sit aller bedste som myndig forsanger ... desværre var Soraner-Bladet ikke kommet til dagen, så alle kunne have nået at læse på huskeordene.

Foredragsholderen havde ønsket, at vi præsenterede os med »stillingsbetegnelser« »for at få lidt føling med, hvem han var iblandt«, og det gav anledning til muntre og uimponerede kommentarer: Vi mødes jo først og fremmest som *soranere* og føler os på underlig vis jævnaldrende, ja, nærmest som om vi lige en bloc havde forladt Akademiet iført om ikke hin »ensformige«, så i hvert fald denne »åndelige« dragt, der kendetegner soranerne og som lader os upåvirket af, hvad livet senere har tildelt os i ulige mål af social position, karriere, med- og modgang.

Indledningsvis fortalte Gustav Henningsen lidt om sin egen karriere som folkemindefor-

sker – han mindedes en passant Hans Ellekilde (S 1908) og hvad han havde betydet for ham som videnskabsmand – og »skæbnens løjerlige spil«, der helt tilfældigt havde ført ham ind på studiet af hekse og al deres (u)væsen, og som endte med den, tør vi udenforstående vel nok kalde den, enestående doktordisputats* efterfulgt af en mere sammentrængt fremstilling**, til hvilken det interesserede lægfolk kan henvises. Men det mest enestående af det hele var vel nok, at han ligeledes »tilfældigt« havde mødt María Luísa, som han blev gift med og som var den sproglige kapacitet bag de intense arkivstudier i Spanien, en indsats, der – mente Henningsen, og med ham adskillige – nemt kunne have motiveret en æres-doktor-grad!

Det overordentlig interessante foredrag vil blive bragt som særskilt artikel i Soraner-Bladet; her skal kun anføres få aspekter af et umådeligt fængslende, men også chokerende materiale:

Hvor utroligt det end lyder: den dag i dag er der mennesker, der – her i Danmark og andetsteds – tror på hekse! Så sent som i 1960 havde Henningsen opsporet to, levende! Heksetroen det pågældende sted havde været stærk nok til at forpuste livet for en masse mennesker: Løgn, oppind, »historier« og afpresninger lå bag det hele! Henningsen måtte konstatere, at uforholdsmæssigt mange, i dag, er dybt interesseret i hekseforskningen, hvor der er sket store ting i de senere år. Men hvad kommer det hele så af? Af faktisk »nye« foretelser! Ikke noget med middelalder! 1450–1700 (!) er heksefølgelsesernes tid; heksene er onde kvinder, der står i pagt med Satan selv og som sender djævle ind i menneskene og »forgør« dem. Heksebrændingerne hører sammen med renaissance, reformationen og modreformationen. Først omkring 1600 er forestillingen om »hekseabbatterne« fuldt udviklet – Satans natlige orgie, hvor heksene samles – og bålene flammer, men nogen egentlig »heksekult« har der ikke eksisteret før langt senere, f. eks. i dag, hvor heksekult celebreres med mange mærkelige ritualer! En nærmere undersøgelse godtgør, at »de gamle hekse« var uskyldige, alle! Drivkraften i hele dette gigantvanvid var en gevaldig propaganda – drevet af teologer – mod »den onde hekse-sekt«. Massehysteri og massesuggestion blev

følgen, børnene drømte, at de blev sendt til hekseabbat om natten, og det blev blankt accepteret af de voksne! Hvilket selvfølgelig medførte afhøringer af børn også, afhøringer hvor rene hjernevask-metoder blev anvendt. Vi skal helt op i vor fredselskende nutid for at finde magen til barbari . . . forklædt som en eller anden »isme«, der påstår at ligge inde med hele sandheden . . . ak, ja!

Den, i hvert fald her til lands, fasttømrede tro på den spanske inkquisition som det frygteligste af alt, må modereres i hvert fald hvad angår hekseforfølgelser: den var aldeles ikke den værste! Efter 1614 brændtes der ikke flere hekse i Sydeuropa (spansk Amerika inklusive), i de protestantiske lande fortsatte man; på de danske heksebål blev der eksempelvis brændt flere hekse end i hele det daværende spanske verdensrige!

Taarnhøj takkede for det interessante foredrag og henviste til Magnussen, der - i sin egenskab af neurolog - kunne besvare mange spørgsmål fra tilhørerne om den moderne læ-

gevidenskabs stilling til dette frygtelige kapitel i Europas historie, om de mulige årsager til det hele. Blot et lille eksempel til eftertanke: Isoleres et menneske totalt - uden nogen som helst kontakt med omgivelserne - vil det i løbet af meget kort tid bryde sammen med hallucinationer og andet forfærdeligt til følge . . . Jamen, isolation bruges jo i udstrakt grad . . . var der nogen, der lo?

Paul Rantzau.

P.S. Generalforsamlingen finder sted mandag den 19. april klokken 19,30 på Tre Falke. Samfundet har planlagt en tur til Sorø fredag den 14. maj, men mere herom senere.

* Gustav Henningsen: *The Witches' Advocate*. Basque Witchcraft and the Spanish Inquisition (1609-1614). University of Nevada Press, Reno, Nevada, U.S. 1980, XXXII, 607 p. Ill.

** Heksenes advokat - Historiens største hekseproces. (Delta) 1981.

Soranske dødsfald

KNUD ERIK STUBBE TEGLBJÆRG (S 23)

7. januar 1906-14. februar 1982

PAUL HARRY PETERSEN (S 24)

31. december 1904-21. februar 1981

JOHAN FREDERIK (FRITS)

MØRK-HANSEN (S 24)

23. april 1906-11. februar 1982

POUL CHRISTIAN KANN (S 25)

19. januar 1907-14. februar 1982

SVEND FRIIS (S 26)

12. juli 1906-7. februar 1982

OLE FALCK (39)

18. januar 1921-marts 1982

Bidrag til Soranerbladet

Carl Christian Johansen, Erling Müller, Erik Clausen, Ole Fuglede Christensen, Magnus Madsen.

Der er fra 1.1.81 til 31.12.81 ialt modtaget 15.552,05 kr.

Soranerbladet er meget taknemmelig for denne enestående støtte i en tid med store prisstigninger. Hjertelig tak!

Red.

Søndag den 25. april afholdes orienteringsløb mellem skolen og »de gamle«.

Vi mødes omklædte i Baldursalen kl. 08,30 om muligt medbringende kompas.

Efter løbet er deltagerne inviteret til spisning på skolen.

Tilmelding senest tirsdag den 20. april til

Ole Halken,

Soldraget 60, 3460 Birkerød.

Tlf. 02 - 81 56 01 efter kl. 18.

Fødselsdage i april 1982

Soransk Samfund lykønsker følgende kammerater, der har rund fødselsdag i april 1982:

1. Læge Bent Hallager (f. 1922 S 40), Holbækvej 19, 4450 Jyderup.
1. Civilingeniør Preben Benno Kok (f. 1932 S 52), Umeå Universitetet, afd. for med. kemi, S 901 87 Umeå, Sverige.
8. Førstelærer Alfred Peter Petersen (f. 1912 S 31), Østerby, 9960 Østerby Havn, Læsø.
16. Dyrslæge Alfred O. Jensen, (f. 1912 S 31), Hovedgaden 53, 4140 Borup.
20. Direktør Niels Erik Løgstrup (f. 1932 R 49), Pilegårdsparken 25, 3460 Birkerød.
21. Forretningsfører Hejn van der Buchwald (1932 R 48), Rønnebærvej 6, 2400 København NV.
27. Kriminalassistent Egil Unmack Brandt f. 1907 R 23), Bellahøjvej 136, 1., 2720 Vanløse.
28. Herreekviperingshandler Carl Georg Jensen (f. 1907 R 23), Lillegrund 12, 2300 København S.
29. Adm. direktør Knud Green-Andersen (f. 1912 S 30), Vodroffsvej 2 A, 1900 København V.
29. Generalkonsul Bengt G. Johns (f. 1922 S 41).
30. Grosserer Erik Sanders (f. 1922 S 41), Bennebovej 5 C, Dønnerup, 4450 Jyderup.

SORANERBLADET: Redaktion

Svend Ranvig

Kongebrovej 28

4180 Sorø

(03) 63 08 57 (bedst 18-19)

SORANERBLADET: Administration

Direktør Finn Harlang

Dronningens Tværgade 30, 1302 København K.

(01) 13 86 66

Sorø Bogtrykkeri ApS (03) 63 05 75

Indhent tilbud på

Person-, Last-, Varevogne

4300 HOLBÆK
Hovedvej 4
(03) *43 41 22

4400 KALUNDBORG
Slagelsevej 162
(03) *51 11 66

4500 NYKØBING Sj.
Autogården
(03)* 41 11 22

Nyt tøj til bilen

ALTIKA

Autokonfektion
Blegdamsvej 28
2200 København N
(01) 39 64 41

Poul & Bent Henningsen
(1939)

**H. C. Bjødstrup
Jensen**

Urmager & Optiker

St. Kongensgade 32
1264 København K
Telf. 15 18 21

Grundlagt 1821

Sorø Akademis
Skovdistrikt

Telf. (03) 63 01 25

gælder det **SPHAGNUM** så tal med

Pindstrup Mosebrug A/s

Pindstrup
8580 Ryomgård
Telefon (06) 39 61 00

SAAB

**LANCIA
POLSKI FIAT**

Salg - Service

Aut. SAAB-forhandler

NIELS THIELE

Automobiler

STENLØSE

Tlf. (02) 17 00 72

**SVEGÅRDS
BOGHANDEL
SORØ**

TELEFON (03) 63 00 27
POSTKONTO 6 00 71 63

THOR-VASK - NÆSTVED

TELEFON 72 25 50